ULKOMINISTERIÖ MUISTIO
KEHITYSPOLIITTINEN OSASTO 29.5.2018

Talousarvioesitys 2019: Muun ODA:n kasvu verrattuna aiempiin vuosiin

Vuonna 2019 muiden kuin varsinaisen kehitysyhteistyön momentin määrärahojen odotetaan kasvavan 411,609 miljoonaan euroon. Toteutuneet maksatukset ovat kasvaneet viime vuosina pitkälti pakolaisten vastaanoton kulujen ja EU-budjetin kehitysyhteistyöosuuden kasvun sekä finanssisijoitusten myötä.

Vuodesta 2015 lähtien pakolaisten vastaanotosta kehitysavuksi laskettavat kulut lähtivät voimakkaaseen kasvuun turvapaikanhakijoiden määrän kasvaessa rajusti. Vuonna 2014 kulut olivat 12,1 milj. euroa, mutta vuonna 2016 luku oli noussut 117,7 milj. euroon. Vuonna 2017 kulujen määrä kääntyi jälleen laskuun (68,7 milj. euroa), mutta vuodesta 2019 alkaen pakolaisten vastaanoton kulujen ODA-raportoinnin metodologiaa tarkistetaan, ja sitä kautta raportoitavat luvutkin kasvavat. Uusi laskutapa on OECD:n kehitysapukomiteassa sovittu, eri jäsenmaiden raportointitapojen yhtenäistämiseen pyrkivä uudistus. Kehitysavuksi voidaan laskea silloin myös mm. pakolaisten saama perusopetus sekä hylätyistä turvapaikanhakijoista ja perheenyhdistämisistä aiheutuvat kulut. Tämänhetkisen ennusteen mukaan nämä kulut ovat vuonna 2019 noin 96 miljoonaa euroa.

Toinen merkittävä summa muun ODA:n luvussa on Suomen maksut EU-budjettiin, ja niistä laskettava kehitysavun osuus. Tämä osuus on kasvanut viime vuosina merkittävästi. Vielä vuonna 2014 luku oli 100 miljoonaa euroa, mutta vuosina 2016 ja 2017 se oli jo 130-140 miljoonaa euroa. VM:n ennusteen mukaan vuoden 2019 maksut ovat 146,940 milj. euroa.

Vuodesta 2016 lähtien on ollut käytössä kehitysyhteistyön finanssisijoitusten momentti, johon on varattu vuosittain 130 miljoonaa euroa. Sijoitusinstrumenttien laskeminen kehitysavuksi ei ole kaikilta osin samanlainen kuin lahjamuotoisen avun osalta. Lainamuotoisten instrumenttien osalta kehitysavun maksatuksiksi lasketaan vain ns. lahjaosuus, joka on markkinaehtoista lainaa edullisempien ehtojen osuus lainasta. Pääomasijoitusten osalta tehdyt sijoitukset näkyvät investointihetkellä maksatuksina koko summalta, mutta palautuvat rahat vähentävät kehitysavun kokonaissummaa vastaavalla määrällä. Lisäksi Finnfundin saama oman pääoman rahoitus (oli lainamuotoista tai ei) realisoituu kehitysapuna vasta siinä vaiheessa kun Finnfund sijoittaa varat eteenpäin. Tästä johtuen finanssisijoitukset ovat tähän asti näkyneet paljon pienempinä summina kehitysavun toteumaluvuissa kuin määrärahapuolella: esim. vuonna 2016 finanssisijoituksia (muut kuin Finnfund) oli 9,2 milj. euroa ja vuonna 2017 68 miljoonaa euroa. Finnfundin kehitysavuksi laskettavat nettosijoitukset (uudet sijoitukset – myynnit) ovat pysytelleet viime vuosina 20-40 miljoonan euron välillä ollen vuonna 2017 yhteensä 27,7 milj. euroa. Vuonna 2019 ennusteen mukaan Finnfundin sijoituksia olisi noin 30 milj. euroa ja muita finanssisijoituksia 66,6 milj. euroa.

Muilta osin näiden varsinaisen kehitysyhteistyön momentin ulkopuolisten määrärahojen ja toteuman odotetaan pysyvän pitkälti edellisvuosien tasolla. Aiemmin mainittujen finanssisijoitusten lisäksi VM:n hallinnoimat sijoitukset Aasian infrastruktuuri-investointipankkiin (AIIB) ovat uusi erä, niiden on vuonna 2019 ennakoitu olevan 9,869 milj. euroa.